

ՇԱՀԻԿ

Տեղեկ Ս.Ս. Գ.Ս. Ե.Ս.Ն.

Խմբագիր Յակոբ ՏԷՐ. Յակոբեան

(703) Ի. ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 32

20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1907

ՀՐԱՆԴ ՈՒ ՆՈՒԱՐԴ

ԱՆԱՌԱԿ տղաքը
կը սիրէ՞ք :

Ես կը սիրեմ ա-
նառակ տղաքը, որով-
հետեւ ժամանակին ես
ալ քիչ մը անառակ էի :

Անառակ տղաքը
անոր համար կը սի-
րեմ, որովհետեւ խե-
լացի կ'ըլլան, աշխոյժ
ու եռանդուն կ'ըլլան :
Խօսքս ամէն անա-
ռակներու համար չէ,
որովհետեւ, գիտեմ,
չա'տ մը անառակներ
ալ կան որ մի' միայն
անառակ են, կը թա-
փեն, կը կոտորեն, կը
ծեծեն, կը ծեծկուին,
ամէն վայրկեան չա-
րութիւն մը կ'ընեն,
սիրտ մը կը ցաւցնեն :

Այս վերջին անա-
ռակներէն էր Հրանդ :

Կղտիկ տղայ մը որուն հայրիկը շատո՞նց էր մեռած : Մայրիկ մը
միայն ունէր և քոյրիկ մը՝ Նուարդը :

Մայրիկը ամէն հայ մայրիկներու պէս անձնուէր ու բարի,

սկսաւ դուռ դուռ աշխատիլ, տատիլ, տառապիլ ասրեցնելու, կրթելու համար իր երկու որդ զաւակները որոնք աշխարհի մէջ լիերը՝ Աստուած և վարը՝ մա'յրիկը միայն ունէին:

Հրանդ աշխատասէր տղայ մըն էր, մութն ու լուսուն կ'արթննար ու կ'արթնցներ իր քուրիկը՝ որուն հետ ծոց ծոցի կը պառկէին, եւ ձեռք ձեռքի դպրոց կը վազէին:

Սակայն օր մը փողոցի քանի մը ստամբակներու հանդիպեցաւ. անոնք անուշ-լեզու, անուշ-լեզու ընկերացան Հրանդի, ու իրենց հետ խաղալու հրաւիրեցին: Հրանդ առաջ չուզեց երթալ, ուզեց հեռանալ, բայց անոնք համոզեցին թէ դաշտ ու արտ, պարտէզ ու ծով պիտի չըջագայէին, պտուղի առատ ծառեր կային որոնցմով ժամանակ պիտի անցընէին:

Այս հեռաւոր հաճոյքներէն գրաւուած՝ Հրանդ մտածեց. «մէկ օր դպրոց չերթալով ի՞նչ կը կորսնցնեմ. վաղը դարձեալ կ'երթամ»:

Բայց առաջին սխալ քայլը, երկրորդ մը կը բերէ, յաջորդ մը և շարունակաբար: Այսպէս Հրանդի մէկ օրը երկուք, երեք եղած էր և հիմա գրաւուած չար ընկերներու ցանցին մէջ, մոռցած էր գիրք, գրիչ, ուսում ու կրթութիւն:

Փողոցի կատարեալ սրիկայ մը եղած էր: Ո՛չ խրատ, ո՛չ ծեծ, ո՛չ փափկութիւն, ո՛չ խստութիւն օգուտ մը չունէին: Երբեմն մայրիկին աղաչանքներէն կը յուզուէր, պայուսակ ու սակառ կ'առնէր ու ճամբայ կ'ելլէր: Սակայն փողոցը դառնար չդառնար, երբ լսէր ստամբակ խումբին աղմուկը, ամէն բան կը մոռնար, մայր, քոյր, խոստում և զգացում: Մոլութիւնը աւելի անուշ կ'երեւար իրեն:

Տիզմի մէջ ինկած ճնճղուկի կը նմանէր, ալ ի՞նչպէս պիտի աղատուէր:

Օր մը ա'յնքան վշտացուց, ա'յնքան ցաւցուց իր մայրը որ այլևս երես չունեցաւ տուն դալու: Հէգ մայրիկը և պզտիկ անուշիկ քուրիկը պարա՛պ տեղը ժամերով սպասեցին: Մտածեցին որ գուցէ մօրաքոյրին գացած է: Բայց ոչ, Հրանդ հոն ալ երթալու երես չունէր. քանի մը անգամ անոնց ալ խօսք տուեր էր դպրոց երթալու համար, և դարձեալ չէր գացեր:

Ժամերով, ժամերով թափառեր էր իրենց տնակին առջեւ ներք: Գիշեր էր եղած, մութ, սատանայի պէս սև գիշեր մը: Ծուռները անգամ մէյմէկ անկիւն չնթրքեր էին ու կը քնանային: Անօթութիւնէն կարծես աղիքները դուրս կը քաշէին: Իր ոտքին տակ քարերը մէյմէկ փուշեր կը դառնային: Սիրտը սոսկումով լեցուեցաւ, կոկորդը սեղմուեցաւ, պօռալ ուզեց բայց վախցաւ: Գինովի պէս էր: Աչքերը արցունքներէն կ'այրէին: Վերջապէս՝ տեղ մը

տաւ առանց գիտնալու թէ ո՛ւր: Շուն մը խռկաց, բայց կարծես զգալով իրեն եկած հիւրին թշուառութիւնը, գլուխը դարձեալ կողին մէջ խօթեց ու շարունակեց քնանալ: Հրանդ անկիւն մը ինկաւ յարդի դէզի մը վրայ...:

Անկէց անդին չէր յիշեր. երբ աչքերը բացաւ, տեսաւ որ դարձահոտ, աղտոտ ախոռի մը մէջ էր, որ հինութենէն լքուած էր և կենդանի անգամ չէին կապեր հոն:

Լացա՛ւ, լացա՛ւ...: Իր զղջումը ա՛յնքան դառն էր, ա՛յնքան դառն որ, անգամ մըն ալ չէր մտածեր այն տղաքներուն, չար անառակներուն վրայ որոնք էին այս բոլոր վէրքերուն պատճառը:

Ամօթահար, յանցաւորի մը պէս, կամաց կամաց գնաց իրենց տնակին մօտ: Դրան տակէն դուրս կանչեց Նուարդը. անոր պատմեց ամէն բան. անօթի մնալը, ախոռը պառկիլը, վախը, խեղճ պզտիկ Նուարդ իր թոմպուլիկ բազուկներով գրկեց աղբարիկը, կարծեց թէ ինք ալ օրերով անօթի մնացած էր, կարծեց թէ գիշերուան սեւերուն մէջէն սատանաները իրենց ճիրանները երկարած զիրենք պիտի յափշտակէին: Պաշտպանելու պէս զայն, գրկեց Հրանդի մէջքէն ու քաշեց բերաւ մինչեւ դրանը առջեւը:

Հոն Հրանդի հետ Նուարդ ալ վարանեցաւ, կարծեց թէ ինք ալ եղբօրը պէս յանցանք գործած էր և չէր համարձակեր ներս մտնելու. հոն կեցան շուարած:

Բայց, մայրիկը պատուհանէն տեսած էր, կռահեց որ զժբաղդութիւն մը կայ ու դուռ վազեց արցունքոտ աչքերով, գրկեց իր զաւակները, հարցնելով.

— Հրանդ, զաւակս ո՛ւր էիր... մէկ տե՞ղք կը ցաւի...

— Մա՛յրիկ, աղբսեց Նուարդ միջամտելով, ներէ՛ աղբարիկիս, հա՛ ներէ. մէյմըն ալ չպիտի ընէ. ե՛ս խօսք կուտամ...

Այդ օրը իրարու խառնուած արցունքները այդ տունին մէջ կարծես ուռգեցին երջանկութեան ծաղիկը: Հրանդ յարգեց իր խոստումը, Նուարդ իր գգուանքները աւելցուց իր սիրական եղբօրը համար, և մայրը աւելի ուրախ կ'երթար աշխատելու՝ իր այս զաւակներուն համար որոնցմէ մէկը կորսուած ոչխար մը եղած էր և դարձեալ վերադարձած:

Հրանդ հիմա անառակ էր դարձեալ, բայց բարի անառակ մը, աշխատասէր, ընտանեւէր անառակ մը:

Բարի անառակութիւնը համակրելի բան է, որովհետեւ եռանդ, աւիւն ու աշխուժութիւն կը յատկանշէ: Անառակութիւնը դեղ մըն է որ ծուլութիւնը, դանդաղութիւնը կը դարմանէ, սակայն չարութիւնը՝ թոյն մը որ կեանքերը կը վտանգէ, կ'արիւնոտէ ու կը մեռցնէ:

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Աղուոր աղջիկ մըն է Մառին,
 Հազիւ երեք տարեկան,
 Յոյսն ու սէրը իր մայրիկին
 Ու ամէնուն սիրական:

Աչքերն ըսես, անգին գոհար՝
 Այնքան վառ են ու փայլուն
 Կայծեր ունին, որ դողահար
 Կ'ըլլաս իրենց նայելուն:

Բերան մ'ունի պղտիկ բացուած
 Այնքան անուշ կը խօսի.
 Կը հիանաս իրեն նայած՝
 Կարծես մեղր կը հոսի:

Թաթիկները թումպուլ, ճերմակ,
 Կարծես ինքնին անդուսէ,
 Կը զարմանաս երբ որ բարակ
 Զայնով ասօ քեզ կ'ըսէ:

Շատ սիրահար արդուզարդին,
 Զգեստ ունի գոյն պէս պէս,
 Ո՛չ մայրիկը, ո՛չ տիրուհին
 Հատ մը չունին իրեն պէս:

Ինք զարդըն է, ինք հրճուանքն է
 Բոլոր զինքը սիրողին,
 Յոյսն է միակ իր մայրիկին
 Ու ամէնուն պաշտելին:

Իզմիր

Վ. Տ. Ն.

ՊԱՐԳԵՒՆ ԿԵՍԸ

ՊՂԵՆԱՅԻՆԱԿ ջոջ աղնուական մը հարսնիք մը բռնած էր։ Պէս պէս կերակուրներու, համադամներու և պտուղներու առատութեան քով խոշոր պակաս մը կար։ Ժողովը ալեկոծ ըլլալուն ձուկ չկար բնաւ այդ օրը։

Խեղճ ձկնորս մը խոշոր վահանաձուկով մը (ֆալֆան) դղեակ մը տաւ առտուն կանուխ։ Ձկնորսին չափ ուրախացան ամէն անոնք որ գիտէին թէ այս պարագան աղնուականին անսահման ուրախութիւն պիտի պատճառէր։ հետեւաբար ուղղակի դղեկատիրոջ քով առաջնորդեցին զայն։

— Ի՛նչ գեղեցիկ ձուկ, դուք աղնուականը. դինը ի՞նչ է յարեկամ, շո՛ւտ, ի՛նչ ալ ուղես, պիտի ընդփոյթ ընդունիս»։

— Տամոց մը իսկ չեմ ուղեր, տէ՛ր իմ, դրամ պիտի չառնեմ. ձուկիս գինը մերկ կռնակիս վրայ գաւազանի հարիւր հարուած ընդունիլս պիտի ըլլայ. անկէ հատ մը պակասը պիտի չկըրնամ ընդունիլ, եթէ կամքը իմ ըլլայ։

Աղնուականը և հարսնեւորները արմացան զարմացան այս խօսքին վրայ. բայց տարօրինակ ձկնորսը անյողդողդ կը մնար իր ըսածներուն մասին։ Ձկնորսին անդդուելիութիւնը խախտելու համար ամէն միջոց՝ զուր ջանք անօգուտ վաստակ մնաց։ Վերջապէս աղնուականը ճարահատ ըսաւ.

— Լա՛ւ, լաւ. կ'երեւի թէ այս մարդը տարօրինակ քմահաճոյք մը ունի. ի՛նչ ալ ըլլայ պահանջը, կամայ ակամայ ձուկը գընել պէտք է անպատճառ։ Պառկեցուցէք ուրեմն կամացուկ մը, թող իր ձուկին գինը մեր ներկայութեանը ստանայ։

Հարուածներուն ճիշտ յիսուն հատը ընդունելէն վերջ «կեցէք, կեցէք», պուաք խեղճ ձկնորսը, չահիս մասնակից ընկեր մըն ալ ունիմ, և անխրաւութիւն պիտի ըլլայ եթէ առածիս բաժնեկից չըլլայ ան»։

— Ի՛նչ, աշխարհի վրայ իր նմանը կրնայ ունենալ ասանկ խենդ մը, ըսաւ աղնուականը։ Ո՛ւր կրնայ ըլլալ ատիկա, անո՛նը տուր, տեղն ըսէ, որպէսզի անմիջապէս հոս բերուի, եթէ կարելի է։

— Հեռուները երթալու պէտք չկայ, երկար բտրակ փնտռուողներու հարկ ալ չկայ, ըսաւ ձկնորսը. դրան առջեւ կ'սպասէ. Ձեր դռնապանն է այն մի՛ զարմանաք։ Թող չի տուաւ որ ներս

մտնեմ մինչև և չի խոստացայ վահանաձուկիս առթիւ ստանալիք պարգևիս կեսը իրեն տալ :

— Հօ . կեցցէ՛ դռնապանային հաւատարմութիւն . ներս կան . չեցէք տեսնեմ ստուգիւ պէտք է որ արդարութիւնը փառաւորապէս գործադրուի , գոչեց ազնուականը :

Դռնապանը ներս բերուեցաւ և իր սակարկութեան բաժինը առաւ . ասկէ զատ պաշտօնէն վճատուելով տունէն դուրս հանուեցաւ և ուղղամիտ ու հաստատակամ ձկնորսն ալ . . . լիառատ վարձատրուեցաւ :

* * *

Կը տեսնէ՞ք թէ , պղտիկ ընթերցողներս , հաստատամտութիւնը ուրե՛ր կը տանի մարդս . դուք ալ եթէ հիմակուրնէ հաստատամիտ և ուղղամիտ ըլլալ վարժուիք , փայլուն ապագայ մը պիտի ապահովէք , թէեւ մեծամեծ դժուարութիւններով :

Մամուրեք-Խլշ-Ազիզ

Հայացուց
ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻԻ Մ. ՂԵԻՈՆԴԵԱՆ

ՀԵՏԱՔՐԻՐԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐ

ԱՄԷՆԷՆ ԵՐԿԱՅՆ ԲՈՅՍՈՐ . — Ամէնէն երկայն բոյսը ծովային բոյս մըն է և այնքան առատ կայ հարաւային ծովերուն կարգ մը մասերուն մէջ որ , հոն նաւարկութիւնը անկարելի կը դարձնէ գրեթէ : Յաճախ կը հասնի 90 մէթր երկայնութեան մը : Այս բոյսը կը կոչուի Երեւսիքիս : Բնիկները կը գործածեն զայն իբր չուան և կամ չինութեանց համար :

ԻՆՁ ԿՐԼԼԱՆ ԹԻՉՈՒՆՆԵՐԸ . — 1905 տարին մէջ , Անգլիա զրկուած են 30 միլիոն հատ թռչուն , որպէս զի կիներուն գըլխարկները զարգարուին : Լոնտոնի մէկ գործարանապետը միայն , Արիւսեւեան Հնդկաստանէն ստացած է 400,000 ճանճահաւ (տեսակ մը խիստ պղտիկ թռչուն) , 600,000 հատ դրախտահաւ և 450,000 հատ զանազան տեսակ թռչուններ : Վիճակագրութեան մը նայելով , ամէն տարի 200էն 300 միլիոն թռչուն կ'ապաննուի , քաղաքակիրթ աշխարհի կիներուն գլխարկները զարգարելու համար :

ԾՆՈՂՔԸ ԶՍԻՐՈՂ ՏՂԱՆ

Անցած շաբթու պատմեցինք ծնողասէր Զարեհի կեանքը:

Զարեհենյ գիւղին մէջ կը բնակէր նաեւ ուրիշ պարկեշտ ընտանիք մը որ մէկ հատիկ զաւակ մը ունէր Մարկոս անուն:

Ասոնք աղքատ մարդիկ էին, սակայն շատ մը զրկանքներ կրեցին, շատ մը զոհողութիւններ ըրին և վերջապէս աղէկ ուսում մը տուին իրենց մէկ հատիկ զաւկին:

Իրաւ ալ Մարկոս գործի մտաւ և շատ հաւաստացաւ:

Ինչպէս ամէն տղա, այս տղուն ալ սրտաւքն էր իր ծնողքը խնամել: Սակայն Մարկոս, իր յաջողութիւններէն չփախած էր և չար սիրտ մը ունէր. ասոր համար չէր ուզեր նայիլ իր հայրիկին ու մայրիկին: Փոխանակ անոնց բաւրիք ընելու, նոյնիսկ չէր ուզեր անոնեւ անոնց երեսչ, որովհետեւ նոր հաղուստներ չունէին անոնք: Այսպէս, խեղճ ծնողքը աղքատութեան մէջ մեռան անխճելով իրենց չար զաւակը:

Աստուած լսեց այս անէծքը և պատժեց Մարկոսը: Մարկոս օր մը իր ամբողջ հարստութիւնը կորսնցուց և ինք ալ աղքատ ինկաւ:

Մարկոսի զաւակներն ալ հարուստ եղան, սակայն անոնք ալ չարսիրտ էին և իրենց կարգին իրենց հայրը չնայեցան բնաւ:

ԱՐԿԱԾԱԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՍԱՌՈՒՅԵԱԼ ԳՕՏԻՒՆ ՄԷՁ

ՍԱՌՈՒՅԵԱԼ գօտիի երկար զիյերը տակաւ կ'ողջունուէր լոյսի առաջին նշոյլներէն: Բեւեռային թմրող արջերու նման, ամբողջ ձմեռը անցուցինք ձիւնի աճողին զանգուածի մը տակ: Ասիկա կը ծառայէր իրրեւ թաւ վերմակ մը մեր պզտիկ հիւղակին վրայ, և կ'օգնէր սաք պահելու մեզ, 39 նաւարկեալներս, որ նետուած էինք Բուտոյթ անապատ կղզին՝ բեւեռային ծովուն սառած տարածութեանց մէջ:

Օր մը, ձիւնի փոթորիկէ մը վերջ Բէյր Սօլընի կողմը պտոյտի ելայ: Վրան վերադառնալու ստեն այդ հրուանդանին ամէնէն բարձր ժայռերուն վրայ կեցայ, սառուցապատ ծովը դիտելու համար: Դէպի հիւսիս և արեւմուտք՝ ձերմակին մէջ շոգիի խոշոր սևորակ ծուէններ կը յայտնէին թէ ծովը բաց էր հոն, և վերը՝ շոգիի թուխ ամպեր կը կախուէին, ուրիշ յայտարար նշան մը բաց ջուրի, անոնց ներքեւը:

Սչքերս հարաւ դէպի Թէփլից ծոցը դարձնելով՝ տեսայ վրան նին համայնապատկերը, հիւղակը, երկու պզտիկ դիտարանները, և բազմաթիւ ուտեստի պահարաններ որոնք ամէնը միասին բեւեռային գիւղի մը երեւոյթը կ'ընծայէին: Վարը՝ հոսանքի ձեղքուած ծին մէջ, ուր ծոցին սառը կը միանար յամաքին՝ կրնայի որոշել հողմացոյցը իմ ընկերներէս մէկուն որ հովին ուղղութիւնը կը քննէր: Իր ետեւը կը բարձրանար սառի դադաթներու փայլուն տարածութիւն մը, որ ծովուն կողմի տեսարանը զգալիօրէն կը դոցէր:

Կեցած բարձրութենէս յանկարծ նշմարեցի բեւեռային խոշոր արջ մը, որ կարծր սառոյցին վրայէն դէպի ցամաք կ'երթար: Մինչ կը գիտէի՝ ան հասաւ սառի բարձր կտորի մը, որուն դադաթը մագլցելով՝ ետեւի ոտքերուն վրայ կեցաւ ու սկսաւ ուշիւ նայիլ հոն, ուր Մըսթըր Լօնկ՝ հողմացոյցը քննելու զբաղած էր: Արջին նպատակը կուսնցի: Մօտերը ուրիշ մէկը չէր երեւեր և Լօնկ ալ զէնք չունէր: Կրնայի՞ վրան երթալ, հրացան մը առնել և օգնութեան փութալ արջը դեռ յարձակումի չսկսած: Յուրտ, խածնող օդին մէջ վաղեցի գրեթէ մզոն մը հեռաւորութիւնը մինչեւ վրան, արշաւ մը որ բարեբախտաբար դարվար էր: Տունէն ներս խոյսցայ, հրացանս ձեռք անցուցի և ճամբայ ելայ ա՛յնչափ արագ որչափ կրնայի դէպի հոն ուր արջը վերջին անգամ տեսայ: Սովորաւ

բար վրանին չուները հաճելի ժամանց մը կը նկատէին ասանկ հետապնդումի մը միանալ։ Բայց այս անգամ վրանին չուրջը իրարու քով կը կծկտէին, ոռնալով ու կազկանձելով, որով ինծի չհետեւեցան երբ հրացանս բռնած առջեւնուն վազելով անցայ։

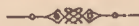
Շուտով Լօնկի հասայ և իրեն ազդարարելով որ զգուշանայ մօտեցող արջէն, որմէ բնաւ լուր չուներ տակաւին, սկսայ նուազ արագութեամբ ընթանալ, որովհետեւ հոն սառը շատ խորտուրորտ էր դէպի առաջացող գաղանին կողմը։ Երբ առաջին ցցանքէն կ'անցնէի՝ տեսայ որ արջը իմ կողմս կու գար... Այդ վայրկեանին զիս նշմարեց, ետեւին վրայ կայնեցաւ աւելի աղէկ տեսնելու համար, և սկսաւ սառի կտորներուն վրայէն ցատկելով վրաս յառաջանալ։ Հրացանս վերցուցի, աճապարոտ նշան մը առի և բըլ-թակը քաշեցի։ Փոխանակ սովորական արագ բաղխիւնին և պայ-թիւնին՝ զգացի նիգին դանդաղ, կողուն շարժումը, որ ինծի կըռահել տուաւ թէ զսպանակը սառած էր։ Քանի մը օր առաջ հրացանս մաքրած ատեն զսպանակը իւղոտելու մոռցած էի։ Նիզը ետ ու առաջ շարժեցի արագ արագ, ջանալով չփուժով զսպանակը տաքցնել, մինչ հսկայ արջը սառի բեկորներուն վրայէն արագ արագ կը մօտենար։ Իլթակը անգամ մըն ալ քաշեցի։ Անակնկալը պատահեցաւ և փամփուշտը պայթեցաւ։ Բայց աճապարանքիս մէջ սխալ նշան առած էի, և կենդանին ա'յնչպիսի մօտն էր։ Այսու հանդերձ բոցն ու պայթիւնը գաղանը վախճուցած ըլլալու էին, քանի որ ան սկսաւ կծիկը դնել։ Ետեւէն ես ալ մագլցեցայ, բայց թանձր սառին պատճառաւ դաշն կորսնցուցի։ յետոյ տեսայ որ մինչեւ երկու հարիւր եարտայի չափ հեռացած էր ինձմէ, և տակաւին կը փախչէր խոշոր ոստումներով բաց ծովուն ուղղու-թեամբ։ Նշան առի և կրակեցի հրացանս, ճիշտ այն պահուն երբ արջը սառի երկու բեկորներու մէջտեղէն կը ցատկէր։ Այս անգամ յաջողած էի, կենդանին ճարպի գունտի մը պէս վար ի կաւ։ Արջին իյնալուն վրայ չուները այնպիսի ոռնում մը, հաչիւն մը բարձրացուցին, որու նման քիչ անգամ լսած էի, նոյն իսկ այդ աղ-մկայոյդ վոհմակէն։

Վրանին մէջ առէն չուն պատրաստուեցաւ ինկած հսկային վըրայ երթալ։ Գնդակը կռնակէն մտած էր ետեւի ոտքերը անդա-մալոյժ ընելով, թէ եւ արջը կարող էր հարթ սառին վրայ չուրջանակի օրորուիլ և ահարկու հարուածներ տալ առջեւի թաթե-րով։ Բայց ճակատամարտը խիստ անհաւասար էր։ Պնդակ մըն ալ և խոշոր արջը դադրած էր ցաւ զգալէ... Վրանին մարդիկը քովս հասան և չուները սահնակի մը լծեցին։ Անոր վրայ դժուա-րութեամբ փուցցինք ծանր արջին զիակը և յետոյ դէպի ցամաք ճամբայ մը բանալով՝ մեր բուռ հիւզակ փոխադրեցինք ուր սիրով հիւրընկալուեցաւ այս առատ յաւելումը որ կ'ըլլար մեր և չուներ-րուն ճարպի պաշարին վրայ։

Անգլիերէնէ Թարգմանեց՝ ՄԳՐՏԻՁ ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԱՆ

ԱՆՋԱՏ ԽՕՍՔԵՐ

ՊԶՑԻՆԵՐՈՒՆ

★ Ծնողքը սիրելը պարտականութիւն մըն է, բայց շատ քաղցր և շատ բնական:

★ Լաւ մտածել և լաւ ըսել բան մը չեն արժեր, առանց գործադրելու:

★ Քաղաքաւարութիւնը լաւ զգացումներու արտաքին նշանն է:

★ Խոստովանուած յանցանք մը, կէս մը ներուած կը համարուի:

★ Ո՛վ որ իր սխալը կը ճանչնայ և զայն ուղղել կը փութայ, աղնիւ զգածման տէր անձ մըն է:

★ Համբերութիւնը մեծ հոգիին ուղղակի նշանն է:

★ Ներքուի արժանի ըլլալու զգածումը, ներքու ընդունելու հաճոյքէն աւելի քաղցր է:

★ Անկեղծ և մտերիմ բարեկամ մը, երկնային պարգև մըն է:

★ Բաւական զիւրին է արծաթ և ոսկի գտնելը, բայց ճշմարիտ բարեկամ մը անգին արժէք ունի:

★ Վայելուչ բացատրութիւնը պարզ և հասարակ գաղափար մը կ'ազնուացնէ:

★ Տգէտ մը դաստիարակելը աւելի զիւրին է, քան թէ կէս գիտուն մը:

★ Բառ մը, իր սովորական նշանակութեամբ պէտք է գործածել:

★ Անխորհուրդ խնդրանք մը պէտք է որ անխելի մնայ:

★ Հոգիին միակ գանձը, առաքինութիւնն է:

★ Արհամարհեցէ՛ք չողոքորթ լեզուին հրապոյրները, վրան զի ճշմարիտ և ամէնէն գէշ թշնամիները չողոքորթներն են:

★ Դպրոցի մէջ յաջողելու համար միտք և խելք պէտք է, իսկ գործնական աշխարհին մէջ՝ նկարագիր և սկզբունք:

★ Բարութիւնը վեհ հոգիներուն համար երջանկութիւնն է, հետեւապէս անոնք երջանիկ են որ ճշմարտապէս բարի են:

★ Դէշ վէրքը կամ վիրաւորումը կարելի է դարմանելը, բայց գէշ անունը, երբեք չի դարմանուիր:

ՎԱՀՐԱՄ ՍԵՎԱՃԵԱՆ

ՊԶՏԻԿ ԾԱՌԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՏԵՆՈՎ, անտառի մը մէջ պղտիկ ծառ մը կար սրածայր տե-
րեւներով ծածկուած: «Ահ, կ'ըսէր օր մը, դրացիներս ինչ
երջանիկ են: Իրենց տերեւները տեսնողը հաճոյք կը զգայ: Իմին-
ներս ասեղի պէս են, ոչ ոք կը համարձակի ինծի մօտենալ: Կ'ու-
զէի ես դրապիւնքէս աւելի երջանիկ ըլլալ, կ'ուզէի ոսկի տերեւ-
ներ ունենալ»:

Գիշեր կ'ըլլայ, պղտիկ ծառը կը քնանայ և հետեւեալ առ-
տուն երբ կ'արթննայ կը տեսնէ որ կերպարանափոխ եղած է:
«Ինչ երջանկութիւն, կը գոչէ, ահա ամբողջ ոսկի եմ կտրեր: Ան-
տառին մէջ չկայ ծառ մը ինծի նման հազուած»:

Բայց գիշերուան մօտ չոր ու երկան ձեռքերով ագահ մը կու-
գայ, խոշոր պայուսակ մը բռնած: Իր շուրջը կը նայի երկրորդ-
թեամբ և տեսնելով որ ոչ ոք զինքը կը դիտէ, ոսկի տերեւները
կը փրցնէ, և պայուսակին մէջ զնելով կը հեռանայ:

«Ահ, կ'ըսէ պղտիկ ծառը, մեղք գեղեցիկ տերեւներուս,
ի՛նչ աղուոր կը փայլէին արեւին տակ: Բայց ապակիէ տերեւներն
ալ աղուոր ըլլալու են: Իցիւ թէ ապակիէ տերեւներ ունենայի»:

Իրիկունը կը քնանայ, և հետեւեալ առտուն վերստին փոխ-
ուած կը գտնէ ինքզինքը: Իր ոստերուն ծայրէն ապակիէ տերեւ-
ներ վար կախուեր էին: «Ահ, կ'ըսէ, այս ինչ գեղեցիկ զարդ է:
Դրացիներս ասանկ բան չունին»:

Բայց գորշ ամպեր երկինքին մէջ կը ժողովուին, հովը կը
բարձրանայ, և բոլոր ապակիէ տերեւները կը կոտորին:

«Աւա՛ղ, կը մրմնջէ հառաչելով պղտիկ պարծենկոտ ծառը,
այս տերեւները շատ զիւրաբեկ են եղեր: Ամէնէն ազէկն է գեղե-
ցիկ անուշաքոյր կանանչ տերեւներ ունենալ»:

Իրիկունը պղտիկ ծառը կը քնանայ, և հետեւեալ առտուն
փափաքածին պէս հազուած էր: Բայց իր թարմ տերեւներուն բոյ-
րը առնելով այծերը կու գան կը կրծեն զանոնք, և իրենց ետեւի
ոտքերուն վրայ բարձրանալով, փոքրիկ ծառին մինչեւ գագաթը
կ'ենլեն, և ամբողջովին կը մերկացնեն զայն:

Այն ատեն կը ճանչնայ իր փառաւէր ըղձաքնորուն յիմա-
րութիւնը: Իրիկունը քնացած ատեն նորէն կը փափաքի իր առջի
տերեւները ունենալ, և հետեւեալ առտուն շատ ուրախ կ'ըլլայ ոս-
տերուն վրայ զանոնք տեսնելով: Ոսկիի պէս չղափայլ չեն, ոչ
ապակիի պէս լուսաթափանց, ոչ անուշաթոյր բոյսերուն հրապոյրը
ունին, բայց հաստատուն են, ոչ ոք պիտի գայ զանոնք գողնալ,
և բոլոր եղանակին մէջ անսնց՝ով զարգարուած պիտի մնայ:

Թարգմանեց

ՄԱՌԻ Պ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Աեակեթուհի Էստեան վարժարանի

ԳՍԱՎԻԷ ՄԱՌՄԻԷ

ՓՇՈՒՐՆԵՐ՝ ՄԵԾ ՄԱՐԴՈՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

Կարդալու փափաքը պարզ արհեստաւորը մեծ գրագէտ մը կրնայ ընել:

Մտիկ ըրէք այս ճշ արտութեան մէկ պատճառներ:

Սկովտիոյ (Անգլիա) ամէնէն փառաւոր և մեծ զաւակներէն մէկն է Ճօն Մէքինթօսթ: Ասիկա պարտիզպանի մը զաւակն էր և կրթուելու չատ քիչ առիթ ունէր: Տասը տարեկանին ոչխարի հօտերու պահպանութիւն կ'ընէր: Այս միջոցին էր որ կարգաւու փափաք մը եկաւ վրան: Ետքը կօշկակար եղաւ և 14 տարի այդ արհեստով զբաղեցաւ: Բայց գիտնալու, սովորելու տենչէն գրաւուած, սկսաւ կարդալ ինչ որ կրնար գտնել: Կօշկակարութենէն յոգնած, ուստիկան եղաւ. վերջապէս իր ծննդավայր Ապըրտին քաղաքին մէջ բացաւ վէճերու կարգադրութեան յատուկ խանութ մը: Հոն, իր պարապ ժամերուն գրեց հսկայ գործ մը, Սկովիտիոյ ֆաղափարքութեան պատմութիւնը: Ձեռնհասներու կարծիքին նախելով այս գիրքը ամենափայլունն է Սկովտիոյ վրայ բոլոր դժբախտներուն մէջ: Ճօն Մէքինթօսթ այս գործը սկսաւ գրել 19 տարեկանին: Կը հաւաստեն թէ նմանօրինակ պարագաներու մէջ ունէ արժէքաւոր գիրք չէ արտագրուած:

Խնամքութիւնս իր ջերմագին խնդակցութիւնները կ'ուղղէ ծանօթ բանաստեղծ և Ծաղկի ալեւոր աշխատակից Մկրտիչ Էֆ. Աճէմեանի՝ իր զաւկին Օր. Վիքթօրիայի ամուսնութեան առթիւ Սիմոն Էֆ. Թօքաթեանի հետ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թէ՛ՈՂԻԿԻ ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ. — Ստացանք այս գեղեցիկ ու ընդարցակ տարեցոյցը, որ իր տեսակին մէջ առաջնակարգ է: Կան գրական հատուածներէ զատ, ամէն կարգի նիւթերու վերայ գրուածներ: Գաղտնիք մը տալու համար իր վրայ յիշենք միայն թէ 400 հատ նիւթ և 58 հատ մեծադիր պատկերներ կը բովանդակէ: Կ'արժէ որ ամէն տունի մէջ գտնուի: գինն է 10 զրչ.:

ԴՊՐՈՅ ԵՒ ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ. — Ստացանք ողորացեալ ուսուցչական Ռէթէոս Պէրպէրեանի այս ընդարձակ գործը որ գրական և կրթական ինդիւրներու վրայ կարեւոր աշխատասիրութիւն մըն է: Կեդրոնատեղին է Պալենց գրատունը:

Ստացանք նաև Պալենց գրատան երկու խիստ օգտակար հրատարակութիւնները Դուռն պիտի ըլլաս և Հաւաքածոյ քաղցական պատմութեանց, զորս կը յանձնարարենք ամէն ուսուցիչի և ուսանողի:

Մ Տ Ք Ի Զ Ր Օ Ս Ա Ն Ք

Մրցում մը Պոլսոյ եւ գաւառներու համար

Բ Ա Ռ Ա Ն Ա Ղ

Անձրեւ, տաճկերէն ռօգուզ չընկրլ:

Զարմանալի մէկ բառաշարժումով Անձրեւ բառը տաճկերէնի մէջ ռօգուզ չընկրլ կուգայ:

Լուծողներէն երեք հոգիի պիտի տրուի հետեւեալ նուէրները.

6 ամիս Ծաղիկ:

1 բարձի երես անդուսէ մետաքսով:

1 մեծադիր պատկեր:

Պատասխանները պէտք է հասնին մինչեւ 10 Յունվար, Ծաղիկի խորագրատունը:

Մասիսի մէջ Տիար Յակոբ Արայըճեանի լուծումը սխալ էր:

ՍԵՂՐԱՔ ԱՐԱՄԵԱՆ

Հանելուկ թիւ 32.

Գտէք բառ մը որ ժամանակի որոշ չափ մըն է. կրկնեցէք զայն՝ և ահա կ'ունենաք երգ մը զոր ամէնքնիդ լսած էք:

Հաշուական հարցում թիւ 32

Բաղնիքին մէջ լուացուող մեծ-աղա մը իր սպասաւորին կը յանձնարարէ լեմոն մը բերել: Ծառան դուրս ելած ատեն անցաւ 7 դուռներէ, որոնց պահպանները զատ զատ ըսին թէ բերած լեմոնին կէսը իրենք պիտի առնեն: Ծառան քանի՞ լեմոն պէտք է դնէ՝ մէկ հատը տիրոջը հասցնելու համար:

Լուծողներէն Զին մէյմէկ Ժողովրդական Տարեցոյց:

Թիւ 31 հանելուկին լուծումն է.

ԿԱՂ-ԱՆԴ—ԿԱՂԱՆԴ

Թիւ 31 հաշուական հարցումին պատասխանն է.

Առաջինը առաւ 3700 ոսկի, իսկ Բ.ը 2250 ոսկի:

Ճիշտ լուծողներն են.

Պեշիկթաշի ազգ. վարժարանէն՝ Նոյեմի Աքկիւլեան, Նուարդ Թուլումպաճեան, Թաքուհի Եազմաճեան, Լուսին Թաթարեան, Աղաւնի Սարգիսեան, Սաթենիկ Շահպէնտէրեան, Աստղիկ Իգնատիոսեան, Մարիամ Բիւրքճեան, Հռիփսիմէ Պօղոսեան, Արաքսի Սարափեան, Մաննիկ Մ. Յակոբեան, Նուարդ Բարսեղեան, Աղաւնի Կարինեան, Լուսին Այճեան, Գ. Ա. Պօռուճեան, Գ. Պաղտասարեան, Սարգիս Փափաղեան, Դառնիկ Դըլըճճեան, Փայլիկ Թումանեան, Կոստանդ Զիթճեան, Պարգև Բարթամեան, Սիմոն

Չալկճեան, Արրահամ Սուճուքճեան, Հրաչեայ Փիլթօֆճեան, Պերճ
Արղումանեան, Չաւէն Թնքարեան, Յակոբ Ունճեան, Հերմինէ
Եաղուպեան, Վահրամ Փափաղեան, Լիզ. Զօփուրեան, Զ. Թնքարեան :
Բերայի Էսաեան վարժարանէն՝ Միքաէլ Սաքաեան, Եր.
Մանուկեան, Հայկ Դափօեան, Գարեգին Դարբինեան, Յր. Յով-
հաննէսեան, Էլիզաւ. և Արշալոյս Հոփամճեան : Վիեննական Մախ-
թարեանէն՝ Արամ Ծինճեան, Կր. Եորտամեան, Նշան Բէօփուրճեան :
Սկիւսարեան՝ Նուարդ Իւսիւքճեան, Գարուն Տ. Յակոբեան, Կր.
Մոմճեան : Մազրիգիդեան՝ Նուարդ և Դեղամ Խանամիրեան, Խաւ-
զիդեան՝ Հայկունի Մէրտինեան, Յակոբ Պալլքճեան : Մայր-վար-
ժարանէն՝ Համբարձում Պուչաքճեան, Մկրտիչ Պիւպիւլեան :
Բանկալարիի Ան. Յղութեանէն՝ Հնազանդ Նարկիլէճեան, Լիւսի Ար-
րահամեան, Եւգինէ և Հոփիսիմէ Արթիկեան : Գաջրգիդեան՝ Սիմոն
Թոքաթեան, Գարթալեան՝ Հրանտ Նարկիզեան : Արմավուս գիւղէն՝
Արշակ Ալեանաքեան : Բերայի Համազգեսեանէն՝ Յովս. Կամօարեան :
Նիկոլիդիայեան՝ Մաննիկ Ծէննէթեան, Սիրադարդ Չաքրեան,
Զուարդ Չաքարեան, Սրբունի Քիւրքճեան, Պերճունի Քիւրքճեան,
Նուպար Պիպիեան :

Պանքրմայի ազգ. վարժ. կէն՝ Յովհ. Չախիկեան, Արամ Իշ-
խանեան, Պետրոս Զիլինկիրեան, Սիմոն Շմաւոնեան, Կրպ. Շահ-
պաղեան, Պողոս Պալապանեան, Կր. Մայտոչեան :

Դոնիայի Ծեմաթեան վարժ. կէն՝ Ստեփան Մախարեան, Վահ-
րամ Պալապանեան, Սարգիս Մուսայէլեան, Սարգիս Դըյճճեան,
Դանիէլ Մասաթեան :

Պարսիզակի բարձր. վարժ. կէն՝ Մկրտիչ Չաքարեան, Յակոբ
Աճառեան :

Էսիրնէկէն՝ Հրանտ Պղտիկեան :

Ասոնցմէ վիճակը չհնցան Պէշիկթաշի վարժարանէն Սարգիս
Փափաղեան, և Դոնիայի Ծէննեան վարժարանէն Վահրամ Պա-
լապանեան, որոնք կ'ստանան մէյմէկ ժողովրդական ծարեցոյց :

ՊԶՏԻԿՆԵՐՈՒՆ ԿԱՂԱՆԴՁԷՔԸ

Ո՛րչափ տաղտկալի գործ է, սա՛ պղտիկներուն Կաղանդէքի
ընտրութիւնը : Երբեմն ա՛յնչափ քմահաճ ու բծախնդիր են պղտիկ-
ները, որ ամէնէն փորձառու մարդն իսկ յաճախ կը վարանի, տե-
սակ մը մտահոգութիւն կ'ունենայ : «Պիտի հաւնի՞, գո՛հ պիտի մը-
նա՞յ» ընտանիքի հայրերուն միտքը յոգնեցնող հարցեր են ասոնք :

Այս նկատողութիւնները աչքի առջև ունենալով, Պ. ՊԱԼԵՆՅ
ԳՐԱՏՈՒՆԸ Ամանորի յատուկ նուէրներու բազմազան և ճոխ մը-
թերք մը դրած է իր յաճախորդներուն տրամադրութեան տակ :
Մասնաւորապէս կը գտնուին հրահանգի, պատմութեանց գրքեր,
զարդարուն օրացոյցներ, պատկերազարդ քարդեր, յուշատետրներ,
և այլազան շարք մը մանկական հատորներու :